

**КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ НАУК ТА УКРАЇНОЗНАВСТВА
БУКОВИНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ:
СУЧАСНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ (2013-2020 РР.)**

Антоній МОЙСЕЙ,

ВДНЗ України "Буковинський державний медичний
університет", Чернівці (Україна)
antoniimoisei@bsmu.edu.ua

**DEPARTMENT OF SOCIAL SCIENCES AND UKRAINIAN STUDIES
OF BUKOVINIAN STATE MEDICAL UNIVERSITY:
PRESENT TIMES AND PROSPECTS FOR DEVELOPMENT (2013-2020)**

Antoni MOYSEY,

Higher State Educational Establishment of Ukraine
«Bukovinian State Medical University», Chernivtsi (Ukraine),
ORCID ID: 0000-0001-5295-2271; Researcher ID: S-5261-2016

Мойсей Антоній. Кафедра общественных наук и украиноведения Буковинского государственного медицинского университета: современное состояние и перспективы развития (2013-2020 гг.). В статье рассмотрены современное состояние и перспективы развития кафедры общественных дисциплин и украиноведения Буковинского государственного медицинского университета. **Целью** данного исследования является аргументация периодизации истории кафедры, описание основных характеристик развития, перспективных направлений дальнейшей работы. **Актуальность** диктуется необходимостью определения роли кафедры общественных наук и украиноведения для гуманитарной сферы вузов Украины. **Методика** работы основана на анализе историографических изданий, архивных материалов, исследовании современного состояния гуманитарных дисциплин. **Выводы.** Анализ логики исторического развития кафедры подтверждает предложенную во вступлении периодизацию работы этой структурной единицы БГМУ гуманитарного профиля: а) 1944–1991, б) 1991–2013, в) 2013 – сегодняшний день. Подчеркнуты партийная идеологизация первого периода и перестройка структуры и системы преподавания на кафедре во втором периоде. Сущность третьего периода основывается на всестороннем философско-методологическом, культурологическом, социально-экономическом, духовно-правовом, валеологическом и филологическом исследовании роли украиноведения как целостной системы знаний в формировании мировоззрения будущих специалистов-патриотов Украины. Антропоцентризм становится одним из главных направлений будущей работы, как и основные проблемы гуманитарного развития украинского общества: историко-культурные, языково-литературные и философские. В этих направлениях и состоит перспектива развития кафедры.

Ключевые слова: Буковинский государственный медицинский университет, кафедра общественных наук и украиноведения, периодизация, украиноведение, антропоцентризм, гуманитарное развитие.

Вступ. Проведене за останній час дослідження історичного шляху кафедри суспільних наук та українознавства Буковинського державного медичного університету¹ дозволило визначити 3 періоди в її становленні та розвитку. **Перший період** збігається з радянською епохою в історії Чернівецької області (1944–1991), кафедра функціонувала під назвою “марксизму-ленінізму”, була “партиійною”, покликана ідеологізувати не лише весь гуманітарний цикл дисциплін, але й поширювати цей вплив на зміст медико-біологічних предметів. Однак незважаючи на надмірний вплив у цей період ідеологічних норм і партійної опіки, кафедра все-таки, завдяки особистісному фактору, давала вихованцям вишу доступний мінімум знань із основ суспільно-гуманітарних дисциплін – філософії, історії, соціології, політології, релігієзнавства тощо. **Другий період** (1991–2013) – перехідний – викликаний змінами в системі вищої освіти та процесом здобуття Україною незалежності у 1991 р. Одночасно з відбудовою незалежної української держави відбулися гуманізація суспільних дисциплін, переосмислення їх ролі та спеціалі-

зація фахової підготовки, у зв'язку з чим на кафедрі виникають нові навчальні дисципліни: “Ділова українська мова”, “Історія України”, “Українська та зарубіжна культура” та спецкурси. **Третій період** (з 2013 р. і до сьогодні) зумовлений політичною ситуацією в Україні (боротьба за вибір зовнішнього курсу країни, агресія Російської Федерації проти нашої Батьківщини та ін.), що кардинально вплинув на процес формування патріотизму, єднання у відстоюванні незалежності та громадянської позиції кожного українця. Це час помітного розвитку кафедри та її утвердження серед кафедр спорідненого профілю в вищих навчальних закладах як області, так і всієї України: на її базі був заснований Міжнародний українсько-румунський науковий журнал, вперше в її історії проведена Міжнародна конференція, в разі збільшилась кількість та якість виданих наукових кафедральних та одноосібних монографій, навчальних, навчально-методичних посібників, довідників. Викладачі кафедри взяли участь у підготовці національних підручників для студентів вищих навчальних закладів, залучені до написання ювілейних видань БДМУ.

¹ Boychuk T.M., Moysay A.A. “Istoriia ta perspektvy rozvytku kafedry suspilnykh nauk ta ukrainoznavstva BDMU” [Seventy years of Bukovinian State Medical University. History and Prospects of Development of Social Sciences and Ukrainian Studies Department], *Aktual'ni pitannya suspil'nykh nauk ta istorii medycyny* [Current Issues of Social Studies and History of Medicine], 2014, N. 1 (1), P. 7–14; Moysay A.A. “Kafedra suspilnykh nauk ta ukrainoznavstva BDMU: istoriia, perspektvy rozvytku” [BSMU Department of Social Sciences and Ukrainian Studies: History, Prospects for Development], *Aktual'ni pitannya suspil'nykh nauk ta istorii medycyny: kolektyvna monohrafiia* [Current Issues of Social Studies and History of Medicine: collective monograph], Chernivtsi, BDMU, 2018, P. 8–40 [in Ukrainian].

Більше половини викладачів пройшло за останні роки наукове стажування у закордонних освітніх установах країн Європейського союзу, 5 співробітників склали міжнародні іспити з англійської мови на рівні В-2. Наразі на кафедрі виконуються 3 докторські та 5 кандидатських дисертацій.

Ці факти дають підстави виокремити часовий проміжок, починаючи з 2013 року й донині, як окремих період у розвитку кафедри.

Історіографічний огляд. У попередні роки проведено наукові розвідки, присвячені історії кафедри суспільних наук та українознавства², а також упорядковано біографічні дані про окремих членів кафедри³. Однак, констатуємо, що у дослідженні цієї тематики ще багато прогалів, як-от: комплексне дослідження окремих етапів її становлення, розвитку та сучасної діяльності, недостатньо введено в науковий обіг архівних матеріалів з цієї проблематики.

Основна частина. Кафедра марксизму-ленінізму в Чернівецькому державному медичному інституті була заснована в середині листопада 1944 року. Вона розпочала свою роботу серед перших 12 кафедр, створених у жовтні–грудні 1944 р. Завідувачем новоствореної кафедри марксизму-ленінізму за рекомендацією Сталінського РК КП(б)У у м. Чернівці призначено **Гриценка-Меленівського Антона Андрійовича**⁴.

На початковому етапі кафедра розміщувалася в адміністративному корпусі на Театральній площі, 5. Як і в цілому навчальний заклад, кафедра створювалася в умовах повоєнної розрухи, нестачі електроенергії, палива, водопостачання тощо⁵.

У лютому 1945 р. адміністрація Інституту отримала під гуртожиток для студентів приміщення на вул. Червоноармійській (сьогодні – Героїв Майдану), 3 на 34 кімнати. У жовтні цього ж року кафедра була розташована на III поверсі цієї будівлі. Тут і сьогодні знаходиться кафедра суспільних наук та українознавства⁶.

Основним завданням кафедри, яке випливало з партійної ідеології всієї вищої освіти СРСР, було формувати у студентів-медиків комуністичний світогляд. Зрештою задля цього її і було засновано.

У 1947–1962 рр. кафедру очолював доц. Малий Данило Петрович. У 1947–1948 н. р. при кафедрі організовано *навчальний кабінет марксизму-ленінізму*. Станом на 1950–1951 н. р. на кафедрі працювали 6 викладачів та 2 лаборанти: завкафедри Малий Д. П., ст. викл. Новіков І. Т., ст. викл. Темнікова О. Н., викл. Барська В. М. (з 1948 до 1952 р.), викл. Хоміч П. А. (звільнений з роботи у 1951 р.), асист. Піскуненко І. Ф. У 1952 р. на роботу прийнято викладача В. І. Кочененко і к. економ. н., доц. Г. С. Бандурка, який працював тут до 1955 р. З 1955 р. на викладацьку посаду переведено зав. кабінетом В. Д. Халчанського Також у цей час на кафедрі за сумісництвом працював Кози-

рев І. І., який був секретарем партійної організації ЧДМІ.

Після Д. П. Малиго завідувачами кафедри марксизму-ленінізму у радянський період були доц. В.І. Перердерій (1962–1972); к. філос. н. І.П. Северчук (1972–1973); к. філос. н., ст. викл. Ю.Д. Поліщук (1974–1975); к. істор. н., доц. Н.А. Баєва (1976–1981), д. істор. н., проф. А.Г. Ткачук (1981–1982); д. філос. н., проф. М.А. Ожеван (1983–1988) (**див. додаток № 1**).

Якщо відстежити історію кафедри цього періоду за змістом ідеологічного навантаження, який мав бути вкладений у процес формування “радянської людини” і майбутнього медика, то слід відмітити поверхневу еволюцію, яка диктувалася політичною кон’юнктурою того часу. Викладачі та студенти були зобов’язані думати і діяти відповідно до вимог марксистського-ленінської теорії, партійних постанов, рішень і з’їздів КПРС. Читаючи будь-яку суспільну дисципліну, викладач повинен був критикувати антимарксистські погляди, концепції, український буржуазний націоналізм. Суспільні науки, як правило, викладали російською мовою. Загалом панувала тотальна політизація не тільки суспільно-гуманітарних дисциплін, а й фахових, зокрема, медико-біологічних наук.

Однак, скута кригою ідеологічних догм і надмірної партійної опіки, кафедра все-таки, завдяки особистісному фактору, давала вихованцям вишу доступний у той час мінімум знань із основ суспільних дисциплін – філософії, політекономії, історії, соціології, політології, релігієзнавства, етики, естетики.

Із 1991 р. розпочався процес докорінної зміни політичної системи: розпався Радянський Союз, і Україна стала незалежною державою, що суттєво вплинуло на стан і перспективи викладання суспільних наук. Якщо за радянських часів суспільні дисципліни зводилися до пропаганди марксистсько-ленінських ідей, то проголошення незалежності України дало поштовх до ґрунтовних соціально-економічних і політичних перетворень. Саме в той час розпочалися процеси духовного відродження і демократизації суспільства, з’явився значний інтерес до історії нашої держави.

Одночасно з утвердженням незалежної української держави відбувається переосмислення змісту суспільних наук у вищих навчальних закладах. Кафедру марксизму-ленінізму було реорганізовано: на її базі створено дві кафедри: 1) кафедру українознавства та гуманітарних наук, яку спочатку очолював д. філол. н., проф. С. Д. Абрамович, потім к. істор. н. С. Д. Кобилянський; 2) кафедру суспільних наук, яку очолив д. філос. н., проф. М. А. Ожеван. На кафедрі змінилася структура навчальних дисциплін: “Соціологія”, “Політологія”, “Основи права”, “Філософія”, “Основи економічної теорії”, “Релігієзнавство”, “Історія України”, різні спецкурси.

² Sydorenko M.M., Troianskyi V.A., Shutak L.B. “Istoriia stanovlennia ta rozvytku kafedry suspilnykh nauk ta ukrainoznavstva BDMA” [History of formation and development of the Department of Social Sciences and Ukrainian Studies of BSMA], *Bukovynskiy medychniy visnyk* [Bukovyna Medical Bulletin], Chernivtsi: BDMA, 2004, N. 1, P. 196–203 [in Ukrainian].

³ Storinky istorii. Biografichniy dovidnyk zaviduvachiv kafedr ta profesoriv Bukovynskoi derzhavnoi medychnoi akademii (1944–1998 rr.) [History pages. Biographical Directory of the Heads of Departments and Professors of the Bukovyna State Medical Academy (1944–1998)], Chernivtsi, 1999, P. 23; Pishak V.P., Akhtemiichuk Yu.T., Ivashchuk O.I. Profesory Bukovynskoho derzhavnoho medychnoho universytetu (1944–2009) [Professors of Bukovyna State Medical University (1944–2009)], Chernivtsi, 2009, P. 94, 124 [in Ukrainian].

⁴ Naukovyi arkhiv Bukovynskoho derzhavnoho medychnoho universytetu [Scientific Archive of Bukovyna State medical University] O. 1 Is., Case. 1 [in Ukrainian].

⁵ У перші 3 роки своєї діяльності кафедра була розміщена в 3-х невеликих кімнатах колишньої квартири, у яких були довгі вузькі столи (не навчального типу) та лави. Їх не вистачало для кожного студента, тому частина студентів займалася стоячи. Наочних матеріалів не було.

⁶ Сьогодні загальна площа кафедри складає 362,7 м² (кабінет завідувача, лаборантська, 3 викладацькі кімнати), із яких площа аудиторного фонду – 254 м² (10 аудиторій).

Завідувачі кафедри суспільних наук та українознавства

Грищенко-Меленівський А.А.
(1944-1947 рр.)

Малій Д. П.
(1947-1962 рр.)

Передерій В. І.
(1962-1972 рр.)

Полішук Ю.Д.
(1974-1975 рр.)

Басва Н. А.
(1976-1981 рр.)

Ожеван М. А (1983-88;
1991-1998 рр.)

Одинський І. П.
(1989-1991 рр.)

Кобилінський С. Д.
(1993-1998 рр.)

Сидоренко М. М.
(2000-2011 рр.)

Чебан В. І. (2011-2013 рр.)

Мойсей А. А.
(31 вересня 2013 р.)

У 1993 р. до програм усіх вищих і середніх спеціальних навчальних закладів освіти України було введено навчальну дисципліну “Ділова українська мова”, яку з 1994 р. вивчають і студенти Буковинської державної медичної академії. З 1994 р. на кафедрі починають викладати дисципліну “Українська та зарубіжна культура”.

У період 1991–1998 рр. кафедрою суспільних наук завідував к. філос. н., доц. М. А. Ожеван. Упродовж трьох років (1989–1991), допоки М. А. Ожеван навчався у докторантурі, обов’язки завідувача кафедри виконував доц. І. П. Одинський. У травні 1998 р. проф. М. А. Ожеван звільнився з роботи. Цього ж року кафедру суспільних наук приєднано до кафедри соціальної медицини та організації охорони здоров’я (завкафедри – проф. Ц. В. Ясінський, пізніше – доц. В. Л. Таралло), а кафедра українознавства та гуманітарних наук стала курсом кафедри іноземних мов.

У квітні 2000 р. створено кафедру суспільних та гуманітарних наук (завкафедри – проф. М. М. Сидоренко).

У вересні 2002 р. (наказ № 30-0 від 27 червня 2002 р.) на базі кафедри суспільних та гуманітарних наук були створені дві кафедри: суспільних наук та українознавства (зав. – д. філос. н., проф. М. М. Сидоренко, який очолював її до серпня 2011 р.), психології та соціології (зав. – к. філос. н., доц. Н. І. Зорій). Назва кафедри – *суспільних наук та українознавства* – не випадкова. Так, 24 жовтня 2001 р. надійшов лист (№ 23-01-9/421) МОЗ України на виконання розпорядження Кабінету Міністрів від 31.08.2001 р. (№ 28) щодо здійснення плану заходів із метою реалізації пропозицій, висловлених учасниками III Всесвітнього форуму українців з питань мовного будівництва в Україні. Цим документом МОЗ України зобов’язувало створити кафедри українознавства у всіх вищих медичних закладах України I–IV рівнів акредитації.

У 2011–2013 рр. кафедру очолював д. мед. н., проф. В. І. Чебан. У цей період на кафедрі викладали, крім вищезазначених, такі навчальні дисципліни, як “Історія медицини”, “Медична деонтологія”.

Сучасна історія кафедри (2013–2020 рр.). З 1 вересня 2013 р. кафедру очолює д. істор. н. А. А. Мойсей. До складу кафедри входять доценти: Л. Б. Шутак, Г. В. Навчук, А. В. Ткач, А. В. Аністратенко, Ю. М. Руснак, М. В. Цуркан, Л. А. Роман; старші викладачі: Л. Я. Вилка, Л. Б. Потапова; к. філол. н. М. В. Максимум, Т. М. Никифорук; викладачі Н. В. Скрицька, І. Ю. Каїзер.

У 2019 р. на роботу прийнято нових перспективних викладачів: І. І. Георгіце, Н. В. Бабух, У. В. Кемінь, О. В. Настенко.

Сьогодні колектив кафедри забезпечує викладання навчальних дисциплін для вітчизняних (I–II курси) та іноземних студентів (для іноземців – англійською мовою чи з її використанням, I–IV курси) в університеті та коледжі БДМУ, зокрема “Історію України та української культури”, “Українську мову за професійним спрямуванням”, “Українську мову як іноземну”,

“Культурологію”, “Українську мову”, “Українську літературу”, “Світову літературу”, “Економічну теорію”. На кафедрі суспільних наук та українознавства також приймали кандидатські іспити з філософії в аспірантів і пошукачів (М. М. Сидоренко, В. А. Троянський, І. О. Скакун, Б. В. Манчул). Крім того, ст. викл. Л. Я. Вилка, викл. І. Я. Антофійчук і Н. В. Скрицька готували слухачів підготовчого відділення до складання ЗНО з української мови. Мовну підготовку студентів-іноземних громадян на підготовчому відділенні здійснювали викладачі кафедри: З. В. Єжела, А. А. Єжелій, Т. В. Яківчик, В. В. Станкевич, О. В. Колеснік, О. Годзюр.

За ці роки посилилась **науково-дослідницька робота** викладачів кафедри.

Упродовж 2011–2015 рр. колектив кафедри працював над комплексною науково-дослідною темою: **“Формування українознавства як цілісної системи знань”** (наук. керівники: д. філос. н., проф. М. М. Сидоренко (2010–2013 рр.) та д. істор. н., проф. А. А. Мойсей (з 2013 р.); відп. виконавець – к. філол. н., доц. Г. В. Навчук). Наукова новизна теми полягала у всебічному філософсько-методологічному, культурологічному, соціально-економічному, духовно-правовому, валеологічному та філологічному дослідженнях ролі українознавства як цілісної системи знань у формуванні світогляду майбутніх фахівців – патріотів України.

У 2013 р. вийшла наукова монографія доц. А. В. Аністратенко *“Спогад про майбутнє. Творчість В. Кожелянка в сучасних контекстах”*.

У 2015 р. узагальнено результати комплексної НДР та видано колективну монографію **“Українознавство в системі вищої медичної освіти”**⁷. У цьому ж році вийшла монографія доц. кафедри І. О. Скакуна у співавторстві із завідувачем кафедри філософії ЧНУ ім. Ю. Федьковича М. Марчуком *“Антропоцентризм і динаміка наукового пізнання”* та монографія стар. викл. кафедри Ю. М. Руснак у співавторстві з професорами ЧНУ ім. Ю. Федьковича Н. О. Руснак та Н. В. Гуїванюк *“Лексика родинних обрядів у буковинських говірках”*.

Із січня 2016 р. колектив кафедри працює над комплексною науково-дослідною темою: **“Актуальні проблеми гуманітарного розвитку українського суспільства: історико-культурний, мовно-літературний та філософський виміри”** (наук. керівник: проф. А. А. Мойсей, відп. виконавці: доц. М. В. Цуркан (2016–2017), доц. Ю. М. Руснак (2018–2020)).

У 2016 р. А. В. Аністратенко опублікувала ще одну монографію *“Альтернативна історія в українській літературі”*, а у 2017 р. Л. А. Роман, за результатами захищеної кандидатської дисертації, – наукову монографію *“Біблійно-християнський контекст прози Івана Франка”*.

У 2018 р. видано колективну монографію **“Актуальні питання суспільно-гуманітарних дисциплін та історії медицини”**⁸. У ній реалізовано дослідницький намір і визначено місце, роль та нові пріоритети суспільно-гуманітарних дисциплін у вищій медичній освіті сучасної України. На ґрунті нових методологіч-

⁷ Ukrainoznavstvo v systemi vyshchoi medychnoi osvity: kolektyvna monohrafiia. Kafedra suspilnykh nauk ta ukrainoznavstva Bukovkoho derzhavnogo medychnogo universytetu, Za nauk. redaktsiieiu prof. A. A. Moiseia [Ukrainian Studies in the Higher Medical Education System: A Collective Monograph. Department of Social Sciences and Ukrainian Studies, Bukovinian State Medical University, For Sciences. edited by prof. A. A. Mosey], Chernivtsi: BDMU, 2015, 224 p.

⁸ Aktualni pytannia suspilno-humanitarnykh dystsyplin ta istorii medytsyny : kolektyvna monohrafiia [Topical Issues in Social Sciences and the History of Medicine: A Collective Monograph], Chernivtsi, BDMU, 2018 [in Ukrainian].

ма національно-патріотичного виховання в період суспільно-політичних трансформацій у державі. Синкретична мета монографії – розкрити значення української мови та мовного простору у творенні нової самоідентичності держави й становленні патріотичної генерації студентів XXI ст., а також розглянути проблеми адаптації іноземних студентів у новій комунікативній ситуації.

У 2019 р. доц. Ю. М. Руснак у співавторстві з проф. ЧНУ ім. Ю. Федьковича Н.О. Руснак видали *“Словник діалектної лексики говірки с. Южинець Кіцманського району Чернівецької області”*.

У цьому ж році доценти кафедри Ю.М. Руснак та М. В. Цуркан стали співавторами колективної монографії *“Синтаксис української мови: на перетині традицій та інновацій. Ніні Василівні Гуйванюк”* (за заг. редакцією проф. О. В. Кульбабської), виданої співавторами філологічного факультету ЧНУ ім. Ю. Федьковича.

Проф. А. А. Мойсей та викл. І.Ю. Каїзер стали співавторами колективної монографії *“Українознавство в персоналіях – у системі вищої медичної освіти”* (М. Івано-Франківськ, 2019, Кн. 3, за заг. редакцією проф. В. А. Качкана), виданої співавторами кафедри українознавства та філософії Івано-Франківського національного медичного університету (розділ *“Український фольклор та міфологія в ранній творчості М. Гоголя (до проблеми україноцентризму)”*).

Як результат написання докторських дисертацій, у 2020 р. доц. А. В. Аністратенко видала наукову монографію *“Комбінаторика для історика (альтернативна історія як метажанр української та зарубіжної прози: компаративна генологія та поетика)”*, а доц. М.В. Цуркан підготувала до друку наукову монографію *“Методична система навчання української мови іноземних студентів медичних закладів вищої освіти”*.

Наразі співробітники кафедри виконують **3 докторських** (Аністратенко А. В., Руснак Ю. М., Цуркан М. В.) та **5 кандидатських** (Скрицька Н. В., Каїзер І. Ю., Настенко О. В., Бабух Н. В., Кемінь У. В.) дисертацій.

У 2019 р. викладачі кафедри взяли участь у підготовці **ювілейних видань БДМУ** (А. А. Мойсей, А. В. Аністратенко, М. В. Цуркан, Ю. М. Руснак, Т. М. Никифорук). До 75-річчя БДМУ видано наукову монографію та ювілейний альбом, присвячені історії вузу. Так, **Ювілейна книга ректора Т.М. Бойчука та завкафедри А. А. Мойсея “Перші 30 років діяльності Чернівецького державного медичного інституту”⁹ (2019) є першою науковою монографією в історії Буковинського державного медичного університету**. Аналіз першого хронологічного відрізка історії славетного вишу (1944–1974 рр.) зумовлений недостатністю, а в деяких випадках відсутністю наукових розвідок та матеріалів з цієї проблематики. Для заповнення прогалин було використано матеріали Національного музею медицини України (м. Київ), Державного архіву Чернівецької області, історико-медичного музею БДМУ, сімейних архівів, а також наукові праці співробітників, опубліковані до 1974 року, мемуарну літературу і т. п. Чимало архівних матеріалів, світлин та схем оприлюднено вперше.

У 2019 р. на кафедрі відкрито новий стенд, присвячений історії кафедри за період 1944–2019 рр.

Уперше, з ініціативи співробітників кафедри, в університеті стартував конкурс студентських науково-дослідних робіт із народної медицини, що проводився з метою підтримки обдарованої молоді, створення умов для її творчого зростання, активізації науково-дослідної роботи студентів та їх залучення до участі в наукових програмах. Основним завданням конкурсу є формування національно-патріотичних почуттів у майбутніх лікарів. У науково-дослідних роботах студентів використано автентичні матеріали з народної медицини. Дослідження охопило населені пункти Чернівецької області та суміжних областей України. Задля реалізації проекту дослідження, викладачі кафедри розробили спеціальні запитальники (анкети).

Помітно активізувалась **міжнародна діяльність кафедри**, що підтверджено конкретними фактами:

Міжнародний українсько-румунський науковий журнал (apnrim.bsmu.edu.ua). Під керівництвом ректора Т. М. Бойчука та завкафедри А. А. Мойсея заснований та зареєстрований у Державній реєстраційній службі України фаховий міжнародний журнал *“Актуальні питання суспільних наук та історії медицини”* (Свідоцтво про державну реєстрацію № 20497-10297 Р від 27.12.2013 – серія КВ), підготовлено офіційний сайт журналу на 4-х мовах. У журналі висвітлюється широке коло гуманітарних питань з історії України, всесвітньої історії, етногенезу та традиційної культури народів світу (етнологія, народознавство), міжетнічних процесів у прикордонних зонах, археології, трансграничної співпраці між державами, сучасної української мови і літератури, історії медицини, народної медицини тощо. Журналу присвоєно міжнародні стандартні серійні номери (ISSN: 2311-9896; EISSN: 2411-6181) для паперової та електронної версій.

27.07.2015 р. журнал перереєстровано в Міністерстві юстиції України, оскільки змінено його статус. Підписано Установчий договір між Буковинським державним медичним університетом та Сучавським університетом ім. Штефана чел Маре про спільне видання *“Щоквартального спільного українсько-румунського наукового журналу” (Свід. № 21495-11295ПР – Сер. КВ)*. До редакційної колегії входять близько 50 докторів наук, професорів з 10 країн світу: Австрії, Іспанії, Канади, Нідерландів, Польщі, Республіки Молдови, Румунії, Сербії, України, Швейцарії. У 2016 р. журнал включено до *“Переліку наукових фахових видань України з історичних (Наказ МОНУ № 515 від 16.05.2016 р.) та філологічних наук (Наказ МОН України № 1222 від 07.10.2016 р.)”*. Наразі видано 24 номери журналу. Видання зареєстровано та проіндексовано в міжнародних наукометричних базах даних: Index Copernicus, Infobase Index, MIAR, SRJIF, JICIndex, Ulrichs Web, Erih Plus, SIS, Index of Turkish Education, OAJI, World Cat, DRJI, Sherpa/Romeo, SJIF, JF, I2OR, Journals Impact Factor, IJIF, Rootindexing, SRJIF, JICIndex. З 2017 р. електронна версія журналу розміщена на офіційному сайті відомої міжнародної американської бази даних Directory of Open Access Journals (DOAJ) – <http://doaj.org>; з 2019 р. – на сайті міжнародної польської бази даних Index Copernicus. Всім статтям журналу присвоєно цифрові ідентифікатори об'єктів інтелектуальної власності – DOI (англ. “Digital object identifier”).

⁹ Boychuk T. M., Moyssey A.A. Pershi 30 rokov diialnosti Chernivetskoho derzhavnogo medychnoho instytutu (1944–1974 rr.) [The first 30 years of the Chernivtsi State Medical Institute], Chernivtsi: BDMU, 2019, 530 p. [in Ukrainian].

У 2020 р. журнал включено до категорії “Б” “Переліку наукових фахових видань України” з історичних та філологічних наук (Наказ МОН України № 409 від 17.03.2020).

На даний час (березень 2020 р.) це єдиний журнал серед гуманітарних дисциплін в Україні, який має статус міжнародного (закордонного), а в Чернівецькій області – єдиний серед філологічних журналів, включених до категорії “Б” та один з трьох історичних журналів.

Міжнародна конференція на базі кафедри. 11–12 жовтня 2018 р. на базі університету відбулася Міжнародна науково-практична конференція “Актуальні питання суспільно-гуманітарних наук та історії медицини”. У роботі конференції взяли участь близько 200 науковців з України та зарубіжжя: з Болгарії, Румунії, Республіки Молдова, Польщі, Чехії.

Під час конференції було розглянуто широке коло гуманітарних питань із історії України, всесвітньої історії, етногенезу і традиційної культури народів світу, сучасної української мови і літератури, історії медицини тощо.

Закордонні учасники представляли такі вищі навчальні заклади та академічні установи: Бухарестський університет, Інститут культурної спадщини (м. Кишинів, Республіка Молдова), Державний інститут міжнародних відносин Молдови, (м. Кишинів, Республіка Молдова), Сучавський університет ім. Штефана чел Маре, Соціально-гуманітарний дослідницький інститут ім. К. Ніколеску-Плопшор Румунської академії наук (м. Крайова, Румунія), Інститут “Буковина” Румунської академії наук, Обласний центр збереження та розвитку традиційної культури (м. Караш-Северін, Румунія), Університет “Св. Климента Охридського” (м. Софія, Болгарія), Варшавський університет, Люблінський університет ім. М. Кюрі-Складовської (Польща), Університет ім. Н. Коперника (м. Торун, Польща).

У роботі конференції взяли участь представники таких навчальних закладів України, як Національний педагогічний університет ім. М. Драгоманова (Київ), Київський національний університет культури і мистецтв, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Львівський національний медичний університет ім. Д. Галицького, Інститут народознавства НАН України, Національний фармацевтичний університет (м. Харків), Запорізький державний медичний університет, Українська медична стоматологічна академія (м. Полтава), Полтавський національний педагогічний університет ім. В. Короленка, Одеський національний університет ім. І. Мечникова, Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника, Івано-Франківський національний медичний університет, Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича та ін.

До того ж, на другий день конференції пройшла організована викладачами кафедри лекція для студентів, аспірантів і слухачів Інституту післядипломної освіти БДМУ на тему: “Румунська народна медицина: на перетині природничої історії, традиційної медицини та сучасної практики” (лектор – Антоанета Олтяну, д. філол. н., проф., Бухарестський університет, голова “Товариства румунських славистів” (м. Бухарест, Румунія).

З нагоди конференції видана наукова колективна монографія та збірник матеріалів.

Щорічно викладачі кафедри беруть участь в організації та проведенні секційних засідань **Міжнародного медико-фармацевтичного конгресу студентів і молодих вчених - ВІМСО**.

На кафедрі також вдосконалено **навчально-методичну роботу**. Зокрема, лише за 2014–2017 рр. співробітники кафедри видали 5 навчальних та навчально-методичних посібників (з грифом Міністерства охорони здоров'я):

1. Шутак Л. Б., Навчук Г. В. “Культура усного спілкування медичного працівника”(2014);

2. Мойсей А. А., Троянський В. А., Манчул Б. В. “Філософія” (2015 р.; укр. та англ. мовами);

3. Мойсей А. А., Ткач А. В., Скакун І. О. “Історія української культури” (2016 р.; укр. мовою);

4. Вилка Л. Я., Роман Л. А., Руснак Ю. М., Максимюк М. В. та ін. “Українська мова як іноземна” (2017 р.; укр. та англ. мовами);

5. Аністратенко А. В. “Українська мова: граматики і лексики” (2017 р.; укр., англ. та араб. мовами). **Це перший посібник в історії БДМУ та в історії викладання української мови іноземцям в Україні, написаний з наскрізним використанням арабської мови.** Навчальний посібник укладено для слухачів підготовчих відділень (факультетів) медичного профілю та студентів ВМНЗ І-IV рівнів акредитації.

У наступні роки вийшла друком низка навчально-методичних посібників та довідник з таких навчальних дисциплін, як “Історія України та української культури”, “Культурологія”, “Українська мова за професійним спрямуванням”, “Українська мова як іноземна”:

1. Мойсей А. А., Герегова С. В., Скрицька Н.В. “Історія України та української культури” (2018);

2. Мойсей А. А., Ткач А. В., Скакун І. О. “Культурологія. Тестові завдання” (2018);

3. Ткач А. В. “Терміни-синоніми у мові медицини: термінологічний словник” (2019);

4. Навчук Г. В., Шутак Л. Б. “На допомогу англomовному студентів-медику: практикум-довідник з української мови професійного спрямування” (2019);

5. Шутак Л. Б., Собко І. О., Навчук Г. В., Нікоряк І. В. “Українська мова професійного спрямування (для студентів-іноземних громадян)” (2019);

4. Шутак Л. Б., Ткач А. В., Навчук Г. В. “Культура професійного спілкування: контрольні вправи і тестові завдання” (2019 р.; 2-е вид; доповн. і переробл.);

5. Ткач А. В. “Українська мова професійного спілкування: навч.-метод. посіб. для студентів-іноземних громадян” (2020).

У 2018 р. доцент Г. В. Навчук стала співавтором трьох навчально-методичних посібників, виданих співробітниками кафедри соціальної медицини та організації охорони здоров'я БДМУ, як-от: “*Біостатистика: методологія статистичних досліджень*” (1 част.), “*Біостатистика: методологія епідеміологічних досліджень*” (2 част.); “*Організація стоматологічної допомоги населенню*” (автори: М. І. Грицюк, І. В. Навчук, Ж.А. Чорненька, А. С. Бідучак, Л. В. Микалюк, Т.І. Доманчук, Г.В. Навчук, Н. В. Гопко, М. Б. Миронюк).

Співробітники кафедри є **співавторами національних підручників**: “*Історія української культури*” (2014 р., І.О. Скакун); “*Українська мова (за професійним спрямуванням)*” (2017 р., Шутак Л. Б., Навчук Г. В.); “*Українська мова як іноземна для англomовних студентів-медиків: підруч. з електрон. аудіодод.: у 2 кн.*” (2019 р., А. В. Аністратенко, Ю. М. Руснак, М. В. Цуркан).

Викладачі кафедри систематично удосконалюють свій фаховий рівень, зокрема в 2017–2020 рр. 9 співробітників кафедри пройшли науково-педагогічне **стажування**

у закордонних навчальних закладах: А. А. Мойсей (2018 р., Сучавський університет ім. Штефана чел Маре, Румунія); Л. А. Роман (2017 р., Празький інститут підвищення кваліфікації, Чехія); М. В. Цуркан (2017 р., Сучавський університет); А. В. Аністратенко, І. Ю. Каїзер, Р. В. Слухенська, Т. М. Никифорок (2018 р., Сучавський університет); Ю. М. Руснак (2019 р., Сучавський університет); Н. В. Бабух (2020 р., Університет ім. Я. Длугоша, Польща).

Співробітники кафедри щорічно вдосконалюють свої знання з англійської мови. Так, за останні роки **Міжнародні сертифікати з володіння англ. мови рівня “B-2”** отримали: М. В. Цуркан (2017, м. Варшава, PEARSON, CEF), А. В. Аністратенко (м. Чернівці, Cambridge FCE), Ю. М. Руснак (2019, Британська рада (Україна), Artis), М. В. Максимюк (2019, Лінгвістичн. центр ЧНУ ім. Ю. Федьковича, Artis).

Під керівництвом викладачів кафедри студенти щорічно беруть активну участь у мовно-літературних конкурсах різного рівня. Так, у 2014 р. студенти БДМУ стали переможцями III (обласного) та IV (Всеукраїнського) етапів Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді ім. Т. Г. Шевченка (студ. К. Бай, керівн.: доц. Л. Б. Шутак; студ. А. Хмара, керівн.: доц. Г. В. Навчук; студ. І. Яремчук; керівн.: доц. А. В. Ткач); у 2015 р. – III (обласного) етапу мовного конкурсу знавців української мови ім. П. Яцика (студ. А. Гоян, керівн.: Л. Б. Шутак); у 2016 р. – обласного етапу XVII Міжнародного конкурсу знавців української мови ім. П. Яцика (студ. К. Сосній, керівн.: Г. В. Навчук); у 2018 р. – обласного етапу VIII Міжнародного мовно-літературного конкурсу ім. Т. Шевченка (студ. Ю. Новиченко, керівн.: Л. Б. Шутак, студ. П. Хірська, керівн.: А. В. Ткач); обласного етапу Конкурсу знавців української мови ім. П. Яцика (студ. А. Кірушок, керівн.: Л. Б. Шутак); у 2019 р. – обласного етапу XIX Міжнародного конкурсу знавців української мови ім. П. Яцика (студ. К. Ніколайчук, керівн.: Г. В. Навчук; студ. Д. Нікіфоров, керівн.: А. В. Ткач); IV (підсумкового) етапу IX Міжнародного мовно-літературного конкурсу ім. Т. Шевченка (студ. І. Бруневич, керівн.: Г. В. Навчук).

У 2017 р. під керівництвом доц. Л. Б. Шутак студентка медичного факультету № 2 А. Ковальчук стала **переможцем Всеукраїнської студентської олімпіади з української мови**, отримавши диплом III ступеня.

Значно **активізовано виховну роботу кафедри**. Проведено виховні заходи з українськими та іноземними студентами, серед яких: відзначення 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка (конкурс наукових та творчих робіт “Мій Шевченко”, конкурс декламування поезій Кобзаря), благодійні науково-мистецькі вечори, присвячені сучасним реаліям, героям; заходи до Дня Конституції України, Дня матері, Дня сім’ї, Дня українського козацтва, Дня української писемності та мови, Міжнародного дня рідної мови, Дня Соборності та Свободи України (круглий стіл), Дня пам’яті героїв Крут (міні-лекторій з відеопрезентацією “Пам’ятаємо героїв Крут”, “Герої Крут – цвіт української нації”) тощо. Інформацію про їх проведення висвітлено на сайтах БДМУ, кафедри, а також в університетській та обласній пресі.

Студенти під керівництвом викладачів кафедри беруть активну участь у благодійних науково-мистецьких вечорах, присвячених сучасним реаліям, героям, подіям Першої світової війни тощо.

Співробітники кафедри, як і студентство БДМУ, матеріально та морально підтримують воїнів АТО. Так, викл.

І. І. Скрипник була одним з авторів кишенькової книги-віршів для воїнів АТО “Знаєш солдате, Ти мусиш вистояти ...” (Чернівці: БукРек, 2014 р.). Це антологія від десяти українських поетес, які написали свої позитивні вірші-візії підтримки воїнам АТО. Книгу було масово розіслано в АТО, а кошти з проданих книг пішли на допомогу військовим.

Висновки. Аналіз історичного розвитку та діяльності кафедри підтверджує запропоновану у вступі періодизацію роботи цієї структурної одиниці БДМУ гуманітарного профілю: а) 1944–1991, б) 1991–2013, в) 2013 – сьогодні. Підкреслено партійну ідеологізацію першого періоду та перебудову структури й системи викладання на кафедрі у другому періоді. Сутність третього періоду полягає у всебічному філософсько-методологічному, культурологічному, соціально-економічному, духовно-правовому, валеологічному та філологічному дослідженнях ролі українознавства як цілісної системи знань у формуванні світогляду майбутніх фахівців – патріотів України.

Антропоцентризм стає одним з головних напрямків подальшої роботи, як і основні проблеми гуманітарного розвитку українського суспільства: історико-культурний, мовно-літературний та філософський виміри. У цих напрямках і вбачається перспектива розвитку кафедри.

Moysey Antonyi. Department of Social Sciences and Ukrainian Studies of Bukovinian State Medical University: Present times and Prospects for Development (2013-2020). The article discusses the current state and development prospects of the Department of Social Sciences and Ukrainian Studies of Bukovinian State Medical University. **The purpose of this study** is to argument and to describe the periodization of the department’s history as well as highlight the main characteristics of development and processing of all different stages of further work. **Relevance is** dictated by the need to determine the role of the Department of Social Sciences and Ukrainian studies for the humanitarian sphere of Ukrainian universities. **The method** of work is based on the analysis of historiographic publications, archival materials, research on the current state of the humanities. **Conclusions.** An analysis of the logic of the historical development of the department confirms the periodization of the work of this structural unit of the Belarussian State Medical University for the humanitarian profile proposed in the introduction: а) 1944–1991, б) 1991–2013, в) 2013 – today. The party ideologization of the first period and the restructuring of the structure and system of teaching at the department in the second period are emphasized. The essence of the third period is based on a comprehensive philosophical and methodological, cultural, socio-economic, spiritual, valeological and philological studies of the role of Ukrainian studies as a holistic knowledge system in shaping the worldview of future specialists-patriots of Ukraine. Anthropocentrism is becoming one of the main directions of future work, as well as the main problems of the humanitarian development of Ukrainian society: historical, cultural, linguistic, literary and philosophical. In these areas is the prospect of the development of the department.

Key words: Bukovinian State Medical University, Department of Social Sciences and Ukrainian Studies, periodization, Ukrainian studies, anthropocentrism, humanitarian development

Мойсей Антоній – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри суспільних наук та українознавства ВДНЗ України “Буковинський державний медичний університет”.

Moysey Antonyi – Doctor of Historical Sciences, Professor, Head of the Department of Social Sciences and Ukrainian Studies of the Higher State Educational Establishment of Ukraine “Bukovinian State Medical University”.

Received: 20.04.2020

Advance Access Published: June, 2020

© Moysey, 2020

КОЛЕКТИВ КАФЕДРИ СУСПІЛЬНИХ НАУК ТА УКРАЇНОЗНАВСТВА

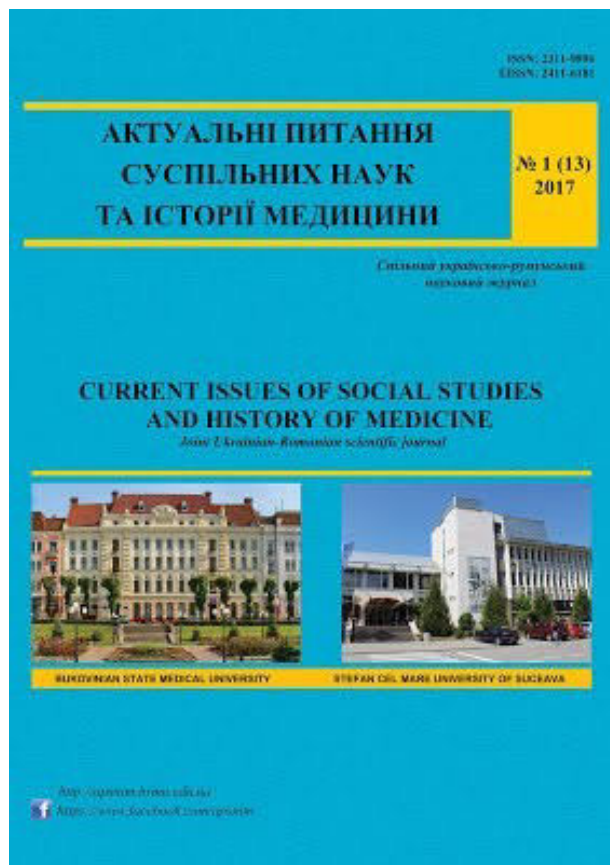
Кафедра суспільних наук та українознавства БДМУ в 2013–2014 н. р.

Колектив кафедри суспільних наук та українознавства БДМУ в День вишиванки (2017 р.)

МІЖНАРОДНИЙ УКРАЇНСЬКО-РУМУНСЬКИЙ НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

Під час засідання редакційної колегії Міжнародного українсько-румунського наукового журналу “Актуальні питання суспільних наук та історії медицини” (23.01.2019 р.)

**МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
“АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК ТА ІСТОРІЇ МЕДИЦИНИ”**

Відкриває міжнародну наукову конференцію ректор БДМУ, професор Т. М. Бойчук

Учасники науково-практичної конференції перед адміністративним корпусом БДМУ (2018 р.)

МІЖНАРОДНИЙ МЕДИКО-ФАРМАКОЛОГІЧНИЙ КОНГРЕС - BIMCO

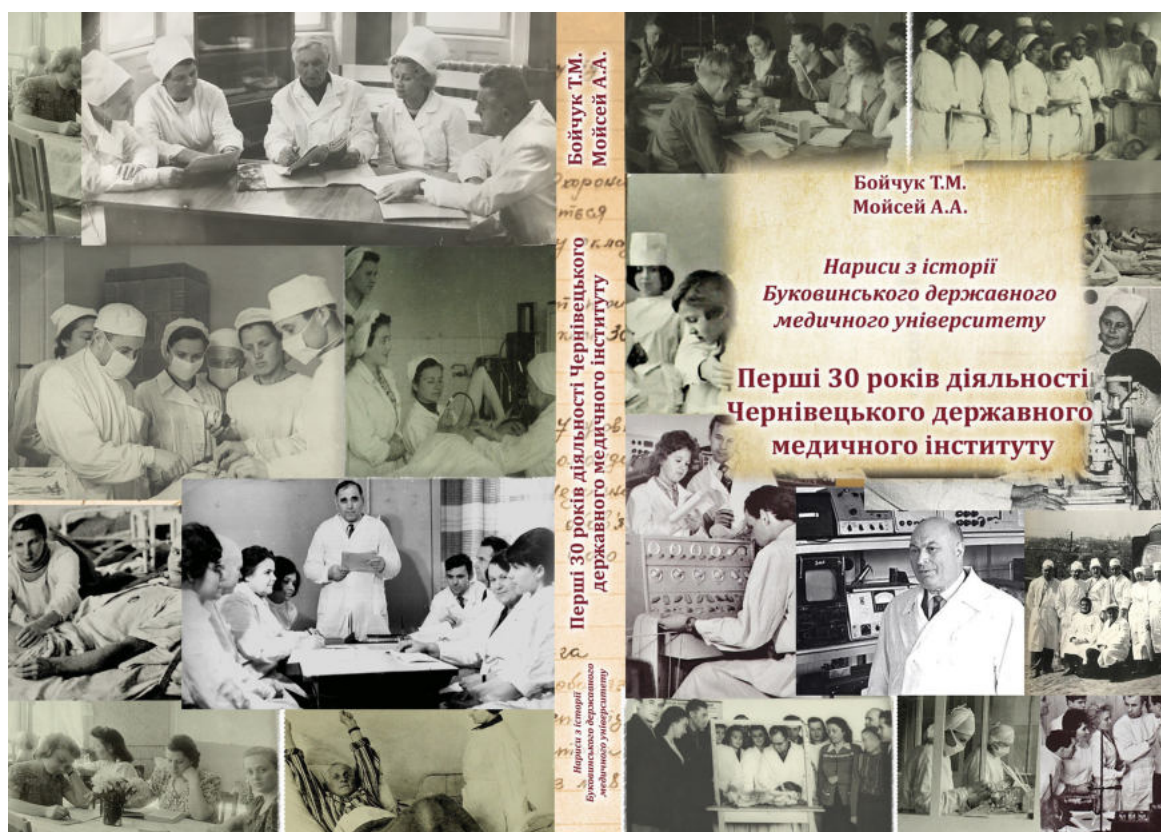

Учасники секційного засідання (2019)

**Нагородження переможців Міжнародного конгресу BIMCO-2019
(диплом I ступ. присвоєно студ. медичного факультету № 3 Юлії
Бугай, наук. кер.: доц. Аністратенко А. В.)**

УРОЧИСТІ З НАГОДИ ВІДЗНАЧЕННЯ 75-РІЧЧЯ БДМУ

Ювілейна монографія до 75-річчя БДМУ

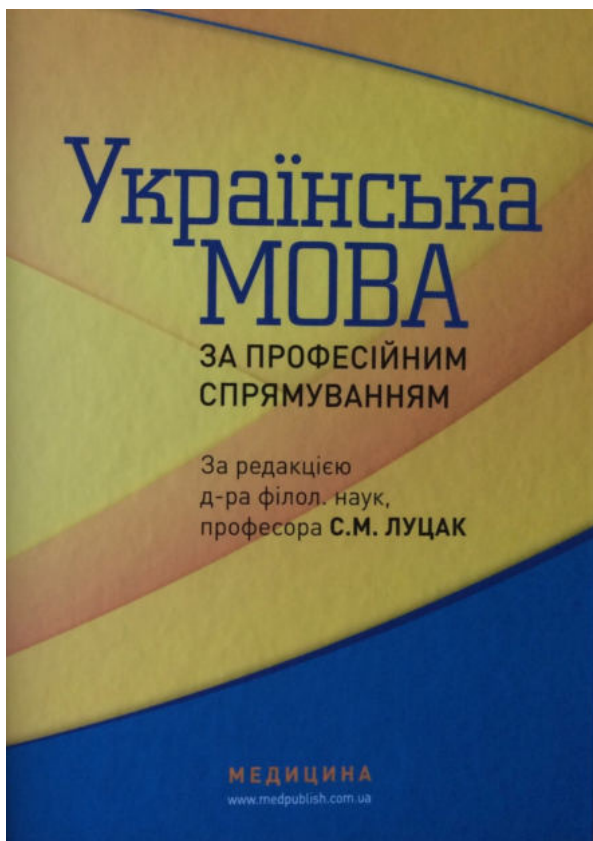
Прийом делегатів від ЧНУ ім. Ю. Федьковича, Сучавського університету ім. Штефана чел Маре та Бухарестського медичного університету (2019)

СПІВАВТОРСТВО У КОЛЕКТИВНИХ МОНОГРАФІЯХ ТА НАЦІОНАЛЬНИХ ПІДРУЧНИКАХ

Ювілейна монографія до 75-річчя БДМУ

УЧАСТЬ У МІЖНАРОДНИХ КОНКУРСАХ ТА ВСЕУКРАЇНСЬКИХ ОЛІМПІАДАХ

Переможці Міжнародного мовно-літературного конкурсу ім. Т.Г. Шевченко (2019 р.)

Переможець обласного етапу XIX Міжнародного конкурсу знавців української мови ім. П. Яцика студент Д. Нікіфоров (диплом II ступеня), керівн. - доц. А. В. Ткач (Чернівці, 2019)

Переможець II етапу Всеукраїнської студентської олімпіади з української мови А. Ковальчук (диплом III ступеня), керівн. – доц. Л. Б. Шутак. (Вінниця, 2017 р.)

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНІ ЗАХОДИ

Відзначення Шевченківських днів у Буковинському державному медичному університеті (2016 р.)

Заходи до Дня пам'яті жертв Голодомору (2019 р.)

Заходи до Дня незалежності України (2019 р.). З відомими поетесами Т. Севернюк та В. Китайгородською

Відкриття стенду, присвяченого історії кафедри (1944-2019 рр.)

ЗАХОДИ ЗА УЧАСТІ СТУДЕНТІВ – ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН

Конкурс української поезії з нагоди Дня матері (2018)

Творчий конкурс “Родинне дерево” до Дня сім’ї (2019)

Заходи, приурочені до Міжнародного дня музики (2019 р.)

Благодійна акція для вихованців КМУ "Обласний спеціалізований будинок дитини" (2017)